

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

**Путівник acquis ЄС (Євродайджест):
огляд актів
(травень 2026 року)***

Путівник *acquis* ЄС (Євродайджест) містить оперативну систематизовану інформацію щодо прийнятих актів ЄС, ілюструє тенденції розвитку *acquis* та актуальні питання для держав-членів ЄС.

У першому розділі наведено реферативні огляди актів, опублікованих у травні 2026 року, що присвячені врегулюванню відносин у сферах:

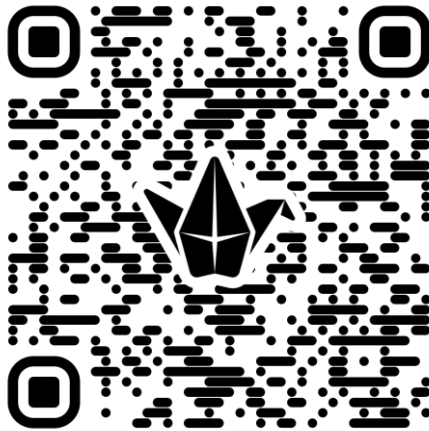
- простору свободи, безпеки та правосуддя;
- охорони довкілля, прав споживачів та здоров'я;
- свободи пересування працівників та соціальної політики;
- енергетики;
- промислової політики та внутрішнього ринку;
- зовнішніх відносин.

До другого розділу увійшли акти, прийняті ЄС щодо України протягом зазначеного періоду. Це акти про солідарність з Україною в питаннях забезпечення її територіальної цілісності, суверенітету та незалежності, а також щодо врегулювання окремих аспектів виконання Україною Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

У третьому розділі наведено огляд тенденцій розвитку права ЄС (*acquis* ЄС).

Для ознайомлення з Путівником перейдіть за посиланням:

<https://padlet.com/rservvru/acquis-2026-zw93kykwfdj28lwc>

Зміст

I. Акти права ЄС	4
Законодавчі акти	4
<i>Простір свободи, безпеки та правосуддя.....</i>	<i>4</i>
<i>Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я</i>	<i>6</i>
<i>Свобода пересування працівників та соціальна політика</i>	<i>9</i>
Незаконодавчі акти	11
<i>Промислова політика та внутрішній ринок</i>	<i>11</i>
<i>Зовнішні відносини</i>	<i>13</i>
<i>Енергетика</i>	<i>15</i>
II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною	18
Незаконодавчі акти	18
III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС	20

I. Акти права ЄС

Законодавчі акти

Простір свободи, безпеки та правосуддя

Директива (ЄС) 2026/1021 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2026 року про боротьбу з корупцією, яка замінює Рамкове рішення Ради 2003/568/ЖНА та Конвенцію про боротьбу з корупцією за участю посадових осіб Європейських Співтовариств або посадових осіб держав-членів Європейського Союзу, а також вносить зміни до Директиви (ЄС) 2017/1371 Європейського Парламенту і Ради¹.

Ця Директива оновлює та гармонізує правове регулювання Європейського Союзу у сфері протидії корупції, встановлюючи єдині підходи до визначення корупційних правопорушень, відповідальності за їх вчинення та реалізації превентивних антикорупційних заходів. Документ встановлює загальні правила щодо криміналізації таких діянь, як активний і пасивний підкуп посадових осіб у державному та приватному секторах, привласнення або нецільове використання майна, зловживання впливом та службовим становищем, перешкоджання правосуддю, незаконне збагачення, приховування майна, одержаного внаслідок вчинення корупційних правопорушень, а також підбурювання, пособництво та замах на вчинення відповідних злочинів.

Окремо встановлено відповідальність фізичних та юридичних осіб. Зокрема, передбачено вимоги щодо санкцій за вчинення корупційних правопорушень, серед яких – покарання у вигляді позбавлення волі, штрафів, відсторонення від посад державної служби, заборона обіймати певні посади або здійснювати окремі види діяльності. Для юридичних осіб передбачено значні фінансові санкції, розмір яких залежить від виду корупційного правопорушення та може визначатися як частка від річного фінансового обороту суб'єкта господарювання (3 % або 5 %) або як фіксована сума (24 млн або 40 млн євро).

Директива містить комплекс заходів, спрямованих на запобігання корупції. Держави-члени ЄС зобов'язуються впроваджувати політику підвищення доброчесності, прозорості та підзвітності в діяльності органів публічної влади, проводити оцінювання корупційних ризиків, організовувати інформаційні та освітні заходи, а також сприяти участі громадянського суспільства у формуванні та реалізації антикорупційної політики. Передбачається обов'язок для держав-членів ЄС ухвалювати та оприлюднювати національні стратегії запобігання та протидії корупції, у яких мають визначатися цілі, пріоритети й заходи для їх досягнення.

¹ Directive (EU) 2026/1021 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2026 on combatting corruption, replacing Council Framework Decision 2003/568/JHA and the Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European Union and amending Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601021

Документ встановлює вимоги щодо створення або функціонування спеціалізованих органів, відповідальних за запобігання та протидію корупції. Такі органи повинні діяти незалежно від зовнішнього впливу, бути належним чином забезпеченими кадровими, фінансовими та технічними ресурсами, а також здійснювати свою діяльність на засадах прозорості та підзвітності. Крім того, передбачаються вимоги щодо професійної підготовки посадових осіб державної служби, правоохоронних органів та представників судової влади з питань виявлення корупційних ризиків і реагування на них.

Значну увагу приділено механізмам розслідування корупційних злочинів. Держави-члени повинні забезпечити наявність ефективних і пропорційних інструментів розслідування, включно зі спеціальними методами, що застосовуються у боротьбі з організованою злочинністю. Також встановлюються вимоги щодо виявлення, відстеження, накладення арешту та конфіскації майна й доходів, отриманих унаслідок корупційних правопорушень, а також щодо обміну інформацією між компетентними органами держав-членів через відповідні інформаційні системи Європейського Союзу.

Держави-члени ЄС зобов'язані привести своє законодавство у відповідність із вимогами Директиви до 1 червня 2028 року, а щодо окремих положень, які стосуються оцінки корупційних ризиків та національних антикорупційних стратегій, – до 1 червня 2029 року.

Ця Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я

Регламент (ЄС) 2026/1030 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2026 року про облік викидів парникових газів від транспортних послуг².

Цей Регламент встановлює гармонізовані правила обліку викидів парникових газів від транспортних послуг у Європейському Союзі (далі – ЄС). Його метою є запровадження єдиного підходу до розрахунку та повідомлення даних про викиди, щоб такі дані були порівнюваними, надійними та зрозумілими для замовників транспортних послуг, суб'єктів господарювання, органів влади та споживачів. Регламент охоплює вантажні та пасажирські транспортні послуги, що починаються або завершуються на території Союзу, незалежно від виду транспорту: автомобільного, залізничного, авіаційного, морського чи внутрішнього водного транспорту.

Регламент не запроваджує загального обов'язку для всіх суб'єктів автоматично розраховувати або розкривати викиди парникових газів. Його правила застосовуються у випадках, коли інформація про викиди від конкретної транспортної послуги розраховується й розкривається добровільно, на договірній основі, у комерційних цілях або коли такий розрахунок і розкриття вимагаються правом ЄС чи національним правом. Фактично йдеться про те, щоб у випадках, коли перевізник, організатор перевезення, оператор транспортного вузла або посередник даних повідомляє інформацію про кліматичний слід від транспортної послуги, така інформація обчислювалася за єдиною методологією.

Загальною методологією розрахунку визначено підхід, заснований на міжнародному стандарті EN ISO 14083:2023. Розрахунок має охоплювати викиди парникових газів за принципом «well-to-wheel», тобто враховувати не лише безпосереднє використання транспортного засобу чи транспортного вузла, а й викиди, пов'язані із забезпеченням енергією відповідної транспортної послуги. Регламент розрізняє первинні дані, отримані через прямі вимірювання або розрахунки на їх основі, та вторинні дані, зокрема модельовані або типові значення. Перевага надається первинним даним, однак для забезпечення практичного застосування правил передбачається використання баз даних типових значень.

Регламент передбачає створення основної бази даних Союзу щодо типових значень інтенсивності викидів парникових газів, центральної бази даних Союзу щодо типових коефіцієнтів викидів, а також розрахункового інструменту ЄС. Крім того, допускається використання зовнішніх розрахункових інструментів, однак такі інструменти мають проходити сертифікацію органом з оцінювання відповідності. Окремо врегульовано питання перевірки вихідних даних про викиди та розрахунків, акредитації органів з оцінювання відповідності, прозорості

² Regulation (EU) 2026/1030 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2026 on the greenhouse gas emissions accounting of transport services. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601030

повідомлення інформації, а також співвідношення цих правил з іншими актами ЄС, зокрема у сферах морського та авіаційного транспорту.

Якщо суб'єкт повідомляє дані про викиди парникових газів, розраховані відповідно до цього Регламенту, така інформація має надаватися чітко й недвозначно, по можливості до надання транспортної послуги або укладення договору перевезення. Повідомлення має супроводжуватися зазначенням про те, що викиди парникових газів розраховано відповідно до Регламенту (ЄС) 2026/1030. Це має зменшити ризик маніпуляцій у транспортній сфері та забезпечити рівні умови для різних видів транспорту й учасників ринку транспортних послуг.

Цей Регламент набирає чинності на двадцятий день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Він застосовується з 2 грудня 2030 року. Водночас окремі положення, необхідні для підготовки до повного застосування Регламенту, зокрема щодо методології, баз даних Союзу, розрахункового інструменту ЄС, сертифікації зовнішніх розрахункових інструментів, делегованих та імплементаційних актів, застосовуються із дня набрання ним чинності. Цей Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в державах-членах.

Директива (ЄС) 2026/1024 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2026 року про внесення змін до Директиви (ЄС) 2015/2302 з метою підвищення ефективності захисту мандрівників, а також спрощення й уточнення окремих положень цієї Директиви³.

Ця Директива вносить зміни до Директиви (ЄС) 2015/2302⁴, яка регулює пакетні туристичні подорожі. Її метою є посилення захисту мандрівників, спрощення правового регулювання у сфері туристичних послуг та усунення положень, які на практиці створювали правову невизначеність. Необхідність перегляду правил була зумовлена, зокрема, проблемами, що проявилися під час пандемії COVID-19, коли виникли масові спори щодо скасування подорожей, повернення коштів, використання ваучерів, банкрутства організаторів подорожей та інформування споживачів.

Директива спрощує регулювання шляхом вилучення положень про пов'язані туристичні послуги, які виявилися складними для застосування та не забезпечили особам мандрівникам, достатніх практичних переваг. Натомість встановлюються чіткіші інформаційні вимоги для випадків, коли поєднання туристичних послуг не утворює пакетної подорожі. Якщо суб'єкт господарювання пропонує мандрівникові придбати додаткові туристичні послуги для тієї самої поїздки або відпочинку, він повинен чітко повідомити, чи вважатиметься таке поєднання

³ Directive (EU) 2026/1024 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2026 amending Directive (EU) 2015/2302 to make the protection of travellers more effective and to simplify and clarify certain aspects of that Directive. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601024

⁴ Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj/eng>

пакетною подорожжю, і чи поширюватиметься на нього захист, передбачений Директивою (ЄС) 2015/2302.

Окрему увагу приділено платежам, поверненню коштів і захисту від неплатоспроможності. Директива уточнює правила щодо передоплат за пакетні подорожі, права мандрівника на розірвання договору до початку подорожі, умов стягнення плати за розірвання договору, а також обов'язку організатора обґрунтовувати відповідні платежі на вимогу такої особи. Також посилюються гарантії повернення коштів у разі скасування або ненадання туристичної послуги, що входить до пакетної подорожі. Держави-члени можуть вимагати, щоб не лише організатори, а й роздрібні продавці туристичних послуг мали захист від неплатоспроможності, якщо це виправдано з огляду на отримані ними платежі.

Директива також удосконалює правила інформування мандрівників. Організатори повинні надавати зрозумілу інформацію про основні права мандрівника, відповідального організатора, порядок подання скарг, альтернативне вирішення спорів, відповідальність за належне виконання послуг, умови зміни або розірвання договору та захист у разі неплатоспроможності. Відповідна стандартна інформаційна форма має додаватися до договору пакетної подорожі та бути доступною мандрівникові на довговічному носії. Крім того, Директива встановлює вимоги до розгляду скарг: організатор повинен підтвердити отримання скарги протягом семи днів і надати обґрунтовану відповідь протягом шістдесяти днів.

Додаток до цієї Директиви містить стандартні інформаційні форми для договорів пакетної подорожі. У цих формах мандрівникові стисло роз'яснюються його ключові права: право на отримання основної інформації до укладення договору, відповідальність організатора за належне виконання пакету, право на допомогу в разі виникнення труднощів, правила зміни і скасування договору, право на повернення коштів, а також захист платежів у разі неплатоспроможності організатора.

Держави-члени повинні до 29 вересня 2028 року ухвалити та опублікувати національні заходи, необхідні для виконання цієї Директиви, і повідомити про них Європейську Комісію. Такі заходи застосовуються з 29 березня 2029 року. Ця Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Директива адресована усім державам-членам.

Свобода пересування працівників та соціальна політика

Регламент (ЄС) 2026/1139 Європейського Парламенту і Ради від 20 травня 2026 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2021/691 щодо підтримки працівників, яким загрожує невідворотна втрата роботи на підприємствах, що перебувають у процесі реструктуризації⁵.

Цей Регламент вносить зміни до Регламенту (ЄС) 2021/691 щодо підтримки працівників, які загрожує неминуча втрата роботи на підприємствах, що перебувають у процесі реструктуризації, з метою підтримки підприємств Союзу в запобіганні недобросовісній конкуренції та захисту працівників від її негативних наслідків.

Роль Європейського фонду адаптації до глобалізації (European Globalisation Adjustment Fund, далі – EGF) залишається важливою як гнучкого інструмента підтримки працівників, які втрачають роботу внаслідок масштабних реструктуризацій, а також надання їм допомоги в оперативному пошуку іншої роботи.

Оновленим Регламентом передбачається, що EGF надає підтримку звільненим працівникам і самозайнятим особам, діяльність яких припинилася під час масштабних реструктуризацій, а також працівникам, які загрожує неминуча втрата роботи на підприємствах, що перебувають у процесі реструктуризації.

Із цією метою уточнюються визначення таких термінів:

- «працівник, загрожує неминуча втрата роботи» – працівник підприємства, що перебуває у процесі реструктуризації, чий трудовий договір або трудові відносини, незалежно від їхнього типу чи тривалості, припиняються внаслідок скорочення штату після письмового повідомлення роботодавцем представників працівників, у якому під час консультацій вони інформуються, зокрема, щодо кількості й категорій працівників, яких буде звільнено відповідно до пункту (b) статті 2(3) Директиви 98/59/ЄС;

- «підприємство, що перебуває у процесі реструктуризації» – підприємство, яке проходить процес, що передбачає «колективні звільнення», як це визначено в пункті (a) статті 1(1) Директиви 98/59/ЄС.

Передбачено право держав-членів ЄС на подання заявки до EGF для фінансування заходів, спрямованих на підтримку звільнених працівників та самозайнятих осіб, відповідно до положень, що визначають критерії втручання, встановлені статтею 4 Регламенту (ЄС) 2021/691.

Пропонується дозволити на невеликих ринках праці, зокрема щодо малих і середніх підприємств, у належним чином обґрунтованих випадках подавати заявки на фінансову допомогу за умови, що скорочення або заплановані колективні

⁵ Regulation (EU) 2026/1139 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2026 amending Regulation (EU) 2021/691 as regards support for workers affected by imminent job displacement in enterprises undergoing restructuring. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601139

звільнення мають серйозний вплив на зайнятість та місцеву, регіональну або національну економіку.

Держава-член, яка подає заявку, зобов'язана повідомити Комісію про кількість працівників, яких торкнеться неминуча втрата роботи.

Підприємства, що перебувають у процесі реструктуризації, можуть звернутися до відповідної держави-члена із проханням подати заявку на фінансовий внесок з EGF, якщо дотримано критеріїв втручання. Такий запит може бути поданий підприємством протягом 14 тижнів з дати, коли воно надіслало компетентному органу державної влади перше письмове повідомлення представникам працівників, що містить, зокрема, інформацію про кількість та категорії працівників, яких планується звільнити.

Держави-члени ЄС подають до Комісії заявки на отримання фінансової допомоги від EGF протягом 15 днів після отримання повної інформації від підприємства.

Протягом 10 робочих днів із дати отримання заявки Комісія підтверджує її отримання та має право надіслати запит щодо будь-якої додаткової інформації, необхідної для оцінювання заявки. Якщо запитувана додаткова інформація містить відомості, які може надати підприємство, таке підприємство її державі-члену. Протягом 15 робочих днів із дати отримання запиту держава-член повинна надати Комісії всю необхідну інформацію. На основі інформації, зазначеної в заявці, Комісія протягом 50 робочих днів завершує оцінювання відповідності заявки умовам надання фінансової допомоги. У разі неможливості дотримання зазначеного строку Комісія зобов'язана повідомити державу-член, яка подала заявку, про причини затримки та визначити нову дату для завершення оцінювання, яка не повинна перевищувати 20 робочих днів. За результатами оцінювання Комісія визначає розмір фінансової допомоги від EGF.

У виняткових випадках Комісія має право відкласти ухвалення рішення щодо фінансової допомоги до наступного фінансового року, якщо бюджетних коштів недостатньо для задоволення заявки.

Цей Регламент набирає чинності на наступний день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Незаконодавчі акти

Промислова політика та внутрішній ринок

Рекомендація Комісії (ЄС) 2026/1035 від 29 квітня 2026 року щодо створення спільної рамки для технологій перевірки віку на рівні ЄС⁶.

Рекомендація має на меті забезпечити до кінця 2026 року доступ усіх громадян ЄС до цифрових технологій підтвердження віку, які підвищують рівень конфіденційності. Такі технології базуються на стандартах конфіденційності та захисту даних відповідно до Хартії основних прав Європейського Союзу та Регламенту (ЄС) 2016/679, зокрема щодо дотримання прав дітей.

Процедура підтвердження віку необхідна, зокрема, у випадках купівлі товарів, продаж яких обмежено за віком, таких як алкогольні напої та тютюнові вироби, а також для доступу до онлайн-контенту з віковими обмеженнями, наприклад контенту для дорослих або контенту, пов'язаного з азартними іграми.

Рекомендація містить визначення таких термінів:

- «неповнолітній» або «дитина» означає фізичну особу віком до 18 років;
- «онлайн-платформа» означає онлайн-платформу, як це визначено у статті 3(i) Регламенту (ЄС) 2022/2065;
- «послуга інформаційного суспільства» означає послугу, як це визначено у пункті (b) статті 1(1) Директиви (ЄС) 2015/1535;
- «підтвердження віку» означає сукупність методів, що використовуються для визначення, оцінювання або перевірки віку чи вікового діапазону фізичної особи з різним рівнем достовірності й охоплюють самодекларування, оцінювання віку та перевірку віку;
- «перевірка віку» означає метод підтвердження віку, який спирається на засоби електронної ідентифікації для визначення того, чи відповідає користувач певному віковому порозу;
- «європейський цифровий ідентифікаційний гаманець» означає засіб електронної ідентифікації, визначений у статті 3 (42) Регламенту (ЄС) 910/2014;
- «схема перевірки віку ЄС» означає загальнодоступну технічну специфікацію для перевірки віку, зокрема ту, що буде включена до Схеми перевірки віку ЄС, розробленої Комісією, і міститиме технічну архітектуру, протоколи, інтерфейси та реалізацію з відкритим вихідним кодом;
- «підтвердження віку» означає електронне підтвердження атрибутів у значенні статті 3(44) Регламенту (ЄС) 910/2014, визначене у схемі підтвердження атрибутів, створеній відповідно до статті 8 Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) 2025/1569, що дозволяє автентифікувати факт перевищення його власником певного вікового порогу.

⁶ Commission Recommendation (EU) 2026/1035 of 29 April 2026 on establishing a common framework for EU wide Age Verification technologies. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601035

Комісія пропонує до 31 грудня 2026 року забезпечити громадянам ЄС доступ до перевірки віку на всій території ЄС.

Із цією метою державам-членам ЄС рекомендується:

- подати Комісії до 30 червня 2026 року план впровадження рішення ЄС щодо перевірки віку до 31 грудня 2026 року. Цей план повинен визначати всі етапи процесу, зокрема комунікацію із громадськістю та взаємодію з дослідниками і представниками організацій громадянського суспільства, які мають відповідний досвід;

- обмінюватися інформацією з іншими державами-членами ЄС та Комісією прогресу в забезпеченні доступності рішення ЄС для перевірки віку.

Комісія рекомендує координаторам цифрових послуг у значенні Регламенту (ЄС) 2022/2065 узгодити з Європейською радою з цифрових послуг впровадження рішення ЄС для перевірки віку на національному рівні, зокрема план його впровадження.

Щодо національного законодавства з питань перевірки віку державам-членам ЄС рекомендується ще на початкових етапах розроблення будь-якого відповідного національного заходу взаємодіяти зі службами Комісії до офіційного повідомлення Комісії відповідно до Директиви (ЄС) 2015/1535.

Для сприяння обміну інформацією між державами-членами можуть бути створені спеціальні платформи для експертних груп, зокрема Експертна група з цифрових послуг у значенні Рішення Комісії від 26 січня 2023 року про створення експертної групи з цифрових послуг та скасування Рішення 2005/752/ЄС. Такий ранній обмін інформацією є важливим для забезпечення сумісності національних заходів із законодавством ЄС, зокрема з Регламентом (ЄС) 2022/2065 та Директивою 2000/31/ЄС.

Зовнішні відносини

Імплементацийний Регламент Комісії (ЄС) 2026/1144 від 28 травня 2026 року про встановлення положень щодо електронних ліцензій на експорт культурних цінностей відповідно до Регламенту Ради (ЄС) 116/2009 та скасування Імплементацийного Регламенту Комісії (ЄС) 1081/2012⁷.

Цей Регламент ухвалено з метою імплементації положень Регламенту (ЄС) 116/2009, який передбачає, серед іншого, створення системи ліцензування експорту окремих категорій культурних цінностей. Уточнення потребують питання подання заявок на експортні ліцензії, їх обробки та видачі в паперовому або електронному форматі.

Регламентом визначаються такі терміни:

- «система ECG» – електронна система для експорту культурних цінностей;
- «особа» – фізична особа, юридична особа або будь-яке об'єднання осіб, яке не є юридичною особою, але визнається згідно із правом Союзу або національним законодавством таким, що має правоздатність вчиняти юридичні дії;
- «музей або подібна установа» – організація, створена з метою збереження культурної спадщини та забезпечення доступу громадськості до культурної спадщини;
- «номер EORI» – реєстраційний та ідентифікаційний номер економічного оператора, як визначено в пункті 18 статті 1 Делегованого регламенту Комісії (ЄС) 2015/2446;
- «TRACES» – система, зазначена в пункті 51 статті 4 Регламенту (ЄС) 2016/429 Європейського Парламенту і Ради.

Регламентом передбачено, що особи, які бажають експортувати культурні цінності з митної території Союзу, повинні подавати через систему ECG заявку до компетентного органу, зазначеного в пунктах (а) та (б) першого підпункту статті 2(2) Регламенту (ЄС) 116/2009, на отримання експортної ліцензії одного з таких типів: стандартної ліцензії, спеціальної відкритої ліцензії або генеральної відкритої ліцензії.

Компетентний орган має право в будь-який час протягом строку дії анулювати видану ним стандартну, спеціальну відкриту або генеральну відкриту ліцензію, якщо умови, на підставі яких її було видано, більше не виконуються. Інші компетентні органи повинні бути негайно повідомлені про це через систему ECG для запобігання незаконному використанню такої експортної ліцензії.

Особи, які подають заявку на отримання експортної ліцензії, повинні використовувати номер EORI для своєї ідентифікації відповідно до статей 3, 4 та 6 Делегованого регламенту (ЄС) 2015/2446.

⁷ Commission Implementing Regulation (EU) 2026/1144 of 28 May 2026 laying down provisions on electronic licences for the export of cultural goods under Council Regulation (EC) No 116/2009 and repealing Commission Implementing Regulation (EU) No 1081/2012. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601144

Заявки на експортні ліцензії подаються та обробляються за допомогою системи ECG. Рішення щодо таких заявок також обробляються за допомогою системи ECG. Крім того, система ECG використовується для зберігання та обміну інформацією між компетентними органами та митними органами держав-членів із метою адміністративної співпраці.

З метою розгортання системи ECG Комісія розробляє цю систему як незалежний модуль TRACES, забезпечує її функціонування, технічне обслуговування, підтримку та необхідне оновлення, отримує доступ до всіх даних, інформації та документів системи ECG для підготовки щорічних звітів, а також для її розроблення, функціонування й обслуговування. Комісія також забезпечує взаємозв'язок між системою ECG та Єдиним вікном Європейського Союзу для митниці, створеним Регламентом (ЄС) 2022/2399.

Регламент розмежовує відповідальність Комісії та держав-членів щодо захисту персональних даних у зв'язку з експортними ліцензіями.

Створення Комісією системи ECG передбачено до 2 жовтня 2031 року.

Цей Регламент набирає чинності на двадцятий день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 2 жовтня 2031 року. Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Енергетика

Рекомендація Комісії (ЄС) 2026/1008 від 30 квітня 2026 року щодо стислого викладу ключових умов договорів постачання енергії⁸.

Ця Рекомендація стосується порядку подання споживачам стислого викладу основних умов договорів постачання електроенергії та газу. Її мета – зробити умови таких договорів зрозумілишими, порівнюваними та доступними до моменту укладення або продовження договору споживачем. Ідеться про те, щоб споживач міг швидко отримати ключову інформацію: хто є постачальником, якою є ціна, який тип договору пропонується, як може змінюватися тариф, які умови розірвання договору, які можливі платежі передбачені та куди звертатися у разі виникнення спору.

Комісія рекомендує державам-членам забезпечити, щоб постачальники енергії, а за потреби також посередники та надавачі енергетичних послуг, подавали споживачам резюме договору в чіткій, стислій і зрозумілій формі. Таке резюме має надаватися до укладення або продовження договору, зокрема в разі продажу онлайн, телефоном або поза торговельним приміщенням. Воно не повинно замінювати сам договір, але має надавати споживачу просте пояснення його ключових умов.

Рекомендація звертає увагу на необхідність єдиного підходу до структури та термінології таких резюме. Це потрібно для того, щоб споживачі могли реально порівнювати пропозиції різних постачальників. Інформація має подаватися доступно, із чітко виокремленими розділами, зрозумілими заголовками, належним розміром шрифту та можливістю використання на цифрових пристроях. За потреби можуть використовуватися символи, піктограми або інші прості візуальні засоби, якщо вони не ускладнюють розуміння тексту.

Окремо зазначається, що резюме має містити інформацію про ціну, умови її зміни, строк дії договору, умови його припинення, можливі штрафи або інші платежі, способи оплати, порядок подання скарг, контакти для отримання допомоги та можливості вирішення спорів. Для договорів зі змінною або динамічною ціною має бути передбачене чітке попередження про ризик коливання рахунків. Якщо пропозиція подається як «зелена», «стала» або подібна до них, має бути зрозуміло пояснено походження енергії та підтвердження таких тверджень.

Рекомендація також пропонує зробити інформацію про пропозиції постачальників публічно доступною, зокрема на їхніх вебсайтах та в інструментах порівняння. Постачальники мають оприлюднювати не лише зрозуміле для споживача резюме, а й машиночитний файл з основними даними про пропозицію. Це має полегшити роботу незалежних інструментів порівняння, а також допомогти регуляторним органам здійснювати контроль за ринком.

⁸ Commission Recommendation (EU) 2026/1008 of 30 April 2026 on the summary of the key contractual terms and conditions of energy supply contracts. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601008

Додаток до Рекомендації містить практичні вказівки щодо підготовки такого резюме. У ньому пояснюється, яку інформацію доцільно включати до резюме договору, як її структурувати, коли надавати споживачу та як забезпечити порівнюваність різних пропозицій. Зокрема, Додаток стосується опису постачальника, характеристик послуги, ціни, умов зміни ціни, строку дії договору, його розірвання, додаткових товарів або послуг, засобів захисту прав споживача та посилань на незалежні інструменти порівняння.

Рекомендація не встановлює обов'язкових правил прямої дії для держав-членів, а визначає орієнтири для формування зрозумілого й порівнюваного резюме основних умов договорів постачання енергії. Рекомендацію ухвалено у Брюсселі 30 квітня 2026 року.

Рекомендація Комісії (ЄС) 2026/1007 від 30 квітня 2026 року щодо підтримки розвитку енергетичних спільнот та максимізації потенціалу самоспоживання енергії⁹.

Ця Рекомендація визначає орієнтири для держав-членів щодо підтримки енергетичних спільнот, самоспоживання електроенергії з відновлюваних джерел та спільного використання енергії. Ідеться про створення простіших і зрозуміліших умов, за яких громадяни, домогосподарства, малі підприємства, місцева влада та інші учасники можуть виробляти, споживати, зберігати або спільно використовувати енергію з відновлюваних джерел. Метою Рекомендації є розширення участі споживачів у енергетичному переході, зменшення енергетичної бідності та підвищення доступності відновлюваної енергії.

Комісія рекомендує державам-членам чітко визначити правила для активних споживачів, споживачів, які використовують електроенергію для спільнот із відновлюваної енергії та громадянських енергетичних спільнот. Такі правила мають бути простими, недискримінаційними та зрозумілими для пересічних споживачів. Особливу увагу пропонується приділяти орендарям, мешканцям багатоквартирних будинків, малим споживачам, вразливим домогосподарствам та особам, які потерпають від енергетичної бідності.

Рекомендація передбачає, що держави-члени мають розробляти національні підходи до розвитку енергетичних спільнот і самоспоживання енергії, оцінювати їхній внесок у досягнення енергетичних і кліматичних цілей, а також вести реєстри енергетичних спільнот. До формування такої політики доцільно залучати споживачів, місцеву владу, бізнес, громадські організації, представників енергетичних спільнот та інші заінтересовані сторони.

Окрему увагу приділено спрощенню адміністративних процедур. Державам-членам рекомендується полегшити отримання дозволів і підключення до мережі

⁹ Commission Recommendation (EU) 2026/1007 of 30 April 2026 on supporting the development of energy communities and maximising the potential of self-consumption. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601007

для невеликих установок відновлюваної енергетики, систем зберігання енергії, теплових насосів, зарядної інфраструктури для електромобілів та інших рішень, які можуть використовуватися для самоспоживання енергії. Також рекомендується забезпечити прозору інформацію про відповідні процедури, строки, витрати та технічні вимоги.

Рекомендація також стосується спільного використання енергії. Державам-членам пропонується створити умови, за яких споживачі та енергетичні спільноти можуть ділитися виробленою енергією без надмірних адміністративних вимог. Водночас мають бути забезпечені справедливі мережеві платежі, доступ до даних споживання, можливість використання цифрових інструментів, а також захист від зловживань із боку сильніших учасників ринку.

Крім того, Рекомендація охоплює питання фінансування, технічної допомоги, інформування споживачів, соціальної інклюзії та цифровізації. Державам-членам рекомендується використовувати доступні фінансові інструменти ЄС, створювати консультаційні центри або «єдині вікна» для громадян та енергетичних спільнот, а також підтримувати участь вразливих домогосподарств, мешканців сільських і віддалених територій та осіб з інвалідністю.

Додаток до Рекомендації містить План дій щодо енергетичних спільнот. У ньому визначено основні напрями підтримки з боку Комісії: удосконалення правових умов, доступ до фінансування, підвищення обізнаності, соціальна інклюзія, цифрові інновації та краща інтеграція енергетичних спільнот в енергетичну систему.

Рекомендація не встановлює обов'язкових правил прямої дії для держав-членів, а визначає орієнтири для розвитку національної політики у сфері енергетичних спільнот, самоспоживання та спільного використання енергії. Рекомендацію ухвалено у Брюсселі 30 квітня 2026 року.

II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною

Незаконодавчі акти

Рішення Ради (CFSP) 2026/1083 від 11 травня 2026 року про внесення змін до Рішення 2014/486/CFSP щодо Консультативної місії Європейського Союзу з реформування сектору цивільної безпеки України (КМЄС в Україні)¹⁰.

Це Рішення розширює мандат Консультативної місії Європейського Союзу з реформування сектору цивільної безпеки України (далі – КМЄС) шляхом включення нових завдань, пов'язаних із протидією гібридним загрозам і підтримкою реінтеграції ветеранів у систему цивільної безпеки та цивільного захисту, зокрема до системи Міністерства у справах ветеранів України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, правоохоронних органів, а також, за потреби, Міністерства оборони України.

Окремо передбачається посилення підтримки у сферах кібербезпеки, захисту критичної інфраструктури та протидії іноземним інформаційним маніпуляціям і втручанням, а також незаконному онлайн-рекрутингу для здійснення диверсійної або терористичної діяльності. Серед іншого, КМЄС забезпечує співпрацю з відповідними органами та агентствами Європейського Союзу і держав-членів, а також з іншими партнерами, зокрема НАТО та Європейським центром протидії гібридним загрозам.

Водночас це Рішення передбачає, що бюджет діяльності КМЄС за період з 1 червня 2024 року до 31 травня 2027 року становить 128 025 000 євро.

Рішення набирає чинності з дати його ухвалення.

Рішення Ради (ЄС) 2026/1121 від 5 травня 2026 року щодо позиції, яку належить зайняти від імені Європейського Союзу в органах Ради Європи стосовно Розширеної часткової угоди про Керівний комітет Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України¹¹.

Це Рішення визначає позицію Європейського Союзу щодо приєднання до Розширеної часткової угоди про Керівний комітет Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України (далі – Угода). Документ передбачає повідомлення Генерального секретаря Ради Європи про намір Європейського Союзу приєднатися до Угоди із застереженням щодо завершення внутрішніх процедур, необхідних для

¹⁰ Council Decision (CFSP) 2026/1083 of 11 May 2026 amending Decision 2014/486/CFSP on the European Union Advisory Mission for Civilian Security Sector Reform Ukraine (EUAM Ukraine). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601083

¹¹ Council Decision (EU) 2026/1121 of 5 May 2026 on the position to be taken on behalf of the European Union within the Council of Europe bodies as regards the Enlarged Partial Agreement on the Management Committee of the Special Tribunal for the Crime of Aggression against Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601121

її укладення. Крім того, Європейський Союз бере участь в ухваленні рішення про створення Угоди шляхом затвердження відповідної резолюції в межах Комітету міністрів Ради Європи.

Також у Рішенні викладено проєкт Резолюції про створення Розширеної часткової угоди щодо Керівного комітету Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України (далі – Резолюція). Додаток до Резолюції встановлює Статут Керівного комітету, який визначає, серед іншого, його правовий статус, склад, функції та повноваження, а також положення щодо фінансування і співробітництва.

Встановлено, що мета Розширеної часткової угоди полягає у фінансовому забезпеченні діяльності трибуналу та підтримці адміністративних й організаційних аспектів його функціонування. Керівний комітет отримує широкі повноваження, зокрема щодо затвердження бюджету, розгляду звітів, формування управлінських політик, розроблення процедур, а також призначення ключових посадових осіб, включно із суддями, прокурором трибуналу та його заступниками.

Керівний комітет функціонує як міждержавна платформа в межах Ради Європи, а організаційне забезпечення його діяльності здійснює секретаріат під керівництвом Виконавчого секретаря. Також закріплюється принцип незалежності суддів, прокурора, його заступників та персоналу Спеціального трибуналу, а держави-члени ЄС зобов'язуються не втручатися в його діяльність.

Фінансування видатків Спеціального трибуналу та Керівного комітету здійснюється через бюджет Розширеної часткової угоди, який формується з обов'язкових внесків членів, добровільних внесків асоційованих членів, а також з інших джерел. Передбачено щорічне затвердження бюджету, положення щодо звітності та аудиту фінансової діяльності.

Документ також регулює питання міжнародного співробітництва та взаємодії з Україною, зокрема щодо правової допомоги, ідентифікації та встановлення місцеперебування осіб, захисту свідків і виконання вироків.

Рішення набирає чинності з дати його ухвалення.

III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС

Захист стратегічних секторів ЄС від ризикованих іноземних інвестицій¹².

19 травня 2026 року Європейський Парламент схвалив нові правила перевірки іноземних інвестицій у ЄС із метою запобігання ризикам для безпеки та громадського порядку. Нове регулювання передбачає обов'язковий механізм скринінгу інвестицій для всіх держав-членів у чутливих секторах, зокрема у сфері оборони, виробництва напівпровідників, штучного інтелекту, критичної сировини та фінансових послуг.

Водночас ЄС прагне зберегти відкритість для іноземного капіталу, тому йдеться не про заборону інвестицій як таких, а про виявлення та нейтралізацію ризикованих інвестицій. Нові правила також мають гармонізувати національні процедури перевірки, посилити співпрацю між державами-членами та Європейською Комісією, а також охопити внутрішньоєвропейські операції, якщо кінцевий власник інвестора походить із третьої країни.

Домовленість щодо подолання дефіциту основних лікарських засобів у ЄС¹³.

Тенденцією розвитку права ЄС у сфері економічної політики є посилення регулювання стратегічних ланцюгів постачання, зокрема у фармацевтичному секторі. 12 травня 2026 року Європейський Парламент повідомив про попередню домовленість із Радою ЄС щодо нових правил, спрямованих на подолання дефіциту критично важливих лікарських засобів. Ідеться про лікарські засоби, необхідні для систем охорони здоров'я, зокрема антибіотики, інсулін, вакцини, а також препарати для лікування хронічних і рідкісних захворювань.

Нові правила мають зменшити залежність ЄС від третіх країн і водночас посилити конкурентоспроможність європейського фармацевтичного сектору. Для цього передбачається підтримка стратегічних промислових проєктів на території ЄС, спрямованих на створення, модернізацію та збільшення виробничих потужностей. Компанії, які отримуватимуть фінансову підтримку з національних або європейських джерел, повинні будуть виконувати чіткі зобов'язання, зокрема щодо пріоритетного постачання продукції на ринок ЄС.

Окремий акцент зроблено на публічних закупівлях. Замовники в ЄС повинні будуть враховувати вимоги щодо диверсифікації джерел постачання критично важливих лікарських засобів та активних фармацевтичних інгредієнтів. У випадках високої залежності від третіх країн закупівельні процедури зможуть стимулювати виробництво таких товарів у ЄС, зокрема шляхом надання переваг постачальникам, які виробляють лікарські засоби або їх компоненти на території Союзу.

¹² Protecting EU strategic sectors from risky foreign investments. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260513IPR43304/protecting-eu-strategic-sectors-from-risky-foreign-investments>

¹³ Deal on tackling EU shortages of essential medicines. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260511IPR43110/deal-on-tackling-eu-shortages-of-essential-medicines>

Досягнуто домовленості щодо зміцнення стабільності торговельних відносин між ЄС та США¹⁴.

Важливою тенденцією розвитку права ЄС у сфері економічної політики є посилення правового регулювання зовнішньоторговельних відносин із ключовими партнерами, зокрема зі США. 20 травня 2026 року Європейський Парламент і Рада досягли попередньої домовленості щодо двох законодавчих актів, спрямованих на імплементацію тарифних зобов'язань ЄС у межах Спільної заяви ЄС і США від серпня 2025 року. Ідеться про створення більш передбачуваної правової основи для трансатлантичної торгівлі, зокрема шляхом встановлення тарифних преференцій для окремих промислових, агропродовольчих і рибних товарів зі США.

Водночас домовленість не означає безумовної лібералізації торгівлі. У тексті передбачено, що основний регламент щодо промислового та агропродовольчого імпорту має втратити чинність 31 грудня 2029 року, якщо його не буде продовжено після оцінки впливу на промисловість, сільське господарство, малий і середній бізнес, а також торговельні потоки із третіми країнами. Крім того, Європейська Комісія зможе призупиняти тарифні преференції, якщо США не усунуть проблеми з тарифним режимом для експорту ЄС, зокрема щодо сталі та алюмінієвих деривативів.

Угода щодо нових правил ЄС про повернення мігрантів¹⁵.

Члени Європейського Парламенту та представники Ради попередньо домовилися про зміни до політики повернення громадян третіх країн, які незаконно перебувають на території ЄС.

Переглянуті правила спрямовані на спрощення та пришвидшення процедур повернення, а також на запобігання зловживанням і несанкціонованим переміщенням у межах ЄС.

Рішення про повернення супроводжуватиметься зобов'язанням негайно або протягом визначеного часу залишити територію відповідної держави-члена ЄС.

Громадяни третіх країн, щодо яких прийнято рішення про повернення, можуть бути затримані з метою підготовки їхнього повернення на підставі індивідуальної оцінки, зокрема якщо вони не співпрацюють із компетентними органами держави-члена ЄС, становлять ризик втечі або загрозу безпеці. Затримання здійснюватиметься на підставі рішення адміністративного або судового органу. Його строк може становити до 24 місяців у відповідній державі-члені з можливістю продовження ще на шість місяців. Водночас можуть застосовуватися альтернативи затриманню, такі як фінансова гарантія або електронний моніторинг. Затримання неповнолітніх без супроводу та сімей із

¹⁴ Agreement reached to put EU-US trade on a more stable footing. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260518IPR43407/agreement-reached-to-put-eu-us-trade-on-a-more-stable-footing>

¹⁵ Deal on new EU rules on migrant returns. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260518IPR43408/deal-on-new-eu-rules-on-migrant-returns>

дітьми може застосовуватися лише як крайній захід. Строк затримання таких осіб має бути коротшим з урахуванням найкращих інтересів дитини.

Відомості про виконання рішень про повернення, виданих в іншій державі-члені ЄС, включатимуться до Європейського наказу про повернення та будуть доступні через Шенгенську інформаційну систему. Держава-член може визнати та виконати рішення про повернення, видане іншою державою-членом, на основі Європейського наказу про повернення або ухвалити нове рішення про повернення. Комісія протягом двох років оцінить ефективність функціонування цієї системи та може запропонувати нові правила, зокрема щодо обов'язкового визнання рішень про повернення на всій території ЄС.

Подолання гендерної нерівності у сфері догляду: ефективніша підтримка офіційних та неофіційних осіб, які здійснюють догляд¹⁶.

Члени Європейського Парламенту наголошують, що доступ до якісного медичного обслуговування є невіддільним правом кожної людини. У зв'язку з цим вони закликають держави-члени Європейського Союзу системно долати гендерну нерівність в усіх сферах догляду та піклування.

Особлива увага приділяється формуванню так званого «суспільства турботи», в основі якого лежить пріоритет надання послуг за місцем проживання особи або на рівні громади, а також зміцнення міжпоколінної солідарності. З огляду на сучасні демографічні виклики, члени Європейського Парламенту підкреслюють необхідність забезпечення стабільного фінансування системи догляду та впровадження людиноцентричного підходу до підтримки неофіційних доглядальників, гарантуючи їм належний рівень соціального захисту та пенсійного забезпечення.

Досягнення гендерної рівності у сфері догляду передбачає справедливий розподіл сімейних та доглядових обов'язків між жінками та чоловіками, розширення доступу до якісних послуг догляду, забезпечення рівної оплати праці за рівноцінну роботу, створення ефективних механізмів відпусток для догляду за дитиною та впровадження гнучких форм зайнятості.

Європейський Парламент також закликає до проведення широких інформаційно-просвітницьких кампаній, спрямованих на заохочення чоловіків до активнішої участі у виконанні доглядових функцій, розширення можливостей жінок на ринку праці та подолання усталених гендерних стереотипів, які досі впливають на розподіл соціальних ролей у суспільстві.

¹⁶ Closing the gender care gap: better support for formal and informal carers. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260513IPR43307/closing-the-gender-care-gap-better-support-for-formal-and-informal-carers>

Жертви злочинів: покращені системи правового захисту та підтримки¹⁷.

Європейський Парламент схвалив нові правила щодо захисту прав потерпілих від злочинів.

Реформа спрямована на посилення прав потерпілих під час кримінального провадження, зокрема шляхом розширення доступу до інформації, правової та психологічної підтримки, захисту приватного життя, прискорення виплати компенсацій, а також забезпечення безоплатної правової допомоги особам, які не мають достатніх фінансових можливостей.

Оновлені правила передбачають створення доступних цілодобових гарячих ліній підтримки, розвиток цифрових механізмів повідомлення про злочини та усунення бар'єрів для осіб, які перебувають у закладах інституційного догляду або мають обмежену свободу пересування. Особлива увага приділяється забезпеченню можливості звернення через організації громадянського суспільства та інші уповноважені структури.

Важливим елементом реформи є впровадження індивідуального підходу до осіб з особливими потребами та розширення спеціалізованої допомоги жертвам сексуального насильства. Ідеться, зокрема, про доступ до необхідних медичних послуг (екстреної контрацепції, профілактики інфекцій, тестування) та інших форм підтримки відповідно до законодавства держав-членів ЄС.

Окремий акцент зроблено на захисті дітей, які стали жертвами злочинів. Передбачається застосування дружнього до дитини підходу та створення умов, за яких медична, психологічна, адміністративна й інша допомога може надаватися комплексно в одному місці, що мінімізує додаткову травматизацію дитини.

Члени Європейського Парламенту наголосили, що ухвалена реформа є важливим кроком до зміцнення прав потерпілих, усунення прогалів у доступі до підтримки та забезпечення рівного захисту для всіх жертв злочинів, особливо найбільш вразливих категорій населення. Вони також підкреслили важливість гарантування доступу до інформації та послуг у сфері сексуального й репродуктивного здоров'я для жертв сексуального насильства відповідно до національного законодавства держав-членів ЄС.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

¹⁷ Victims of crime: improved legal protection and support systems. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260513IPR43311/victims-of-crime-improved-legal-protection-and-support-systems>